

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **JUDr. Z. A.**, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Praze**, se sídlem Žitná 563/12, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 6. 2010, č. j. 3733/10-1500-105219, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 - 50,

takto:

I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 - 50, **se zrušuje.**

II. Návrh žalobce ze dne 22. 6. 2011 na osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 2. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 – 25, **se odmítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení projednávané věci

[1] Žalobce se žalobou ze dne 29. 9. 2010 domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného a nařízení předběžného opatření v podobě odložení vymáhání závazků žalobce podle napadeného rozhodnutí.

[2] Usnesením ze dne 16. 2. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 – 25 (dále též „Usnesení o odmítnutí žaloby“), Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu odmítl se

závěrem, že je i přes výzvu soudu neúplná a neurčitá. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce kasační stížnost.

[3] Vzhledem k tomu, že žalobce za podanou kasační stížnost ani k výzvě soudu neuhradil soudní poplatek a jeho žádosti o prodloužení lhůty k úhradě soudního poplatku „*do doby návratu žalobce ze zahraničí*“ nebylo vyhověno, řízení o podané kasační stížnosti městský soud usnesením ze dne 18. 5. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 – 34, zastavil (dále též „Usnesení o zastavení řízení“).

[4] I proti tomuto usnesení podal žalobce dne 28. 6. 2011 kasační stížnost a současně s ní i návrh na přiznání osvobození od soudních poplatků a záloh v řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o odmítnutí žaloby. Na základě této žádosti vyzval městský soud žalobce přípisem ze dne 14. 7. 2011, aby do patnácti dnů od jeho doručení prokázal své majetkové poměry pro účely přiznání osvobození od placení soudního poplatku z kasační stížnosti.

[5] Žalobce na tuto výzvu v dané lhůtě nereagoval (resp. reagoval žádostí o prodloužení lhůty). Městský soud následně v záhlaví popsaným usnesením zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků a záloh pro řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o zastavení řízení.

[6] Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že žalobce ani po výzvě soudu k dodatečnému zaplacení soudního poplatku neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které mu bránily v jeho uhrazení. Městský soud nevyhověl žádosti žalobce o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, neboť tato žádost byla neurčitá a nepodložená a soudu je navíc z jeho úřední činnosti známo, že žalobce u něj vede celou řadu sporů, v nichž na jakoukoli žádost reaguje podáváním žádostí o prodloužení lhůt, aniž by jakkoli osvědčil či prokázal, jaké konkrétní překážky mu brání v plnění výzev ze strany soudu. Žalobce nevyvrátil žádnými listinnými důkazy, že vlastní dostatečné prostředky. Z daňového přiznání (předloženého ve věci vedené u městského soudu pod sp. zn. 11 Ca 294/2009) městský soud zjistil, že žalobce má dostatečný příjem, neboť základ jeho daně činí 156 377 Kč.

[7] Městský soud v této souvislosti poukázal na skutečnost, že podstatou žalobcova návrhu na osvobození od soudního poplatku je principiální posouzení, zda žalobci vzhledem k mezinárodním závazkům České republiky poplatková povinnost vůbec svědčí. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. však soud při rozhodování o naplnění podmínek pro osvobození od soudního poplatku zjišťuje toliko, zda žadatel doložil, že nemá dostatečné prostředky; povinnost zkoumat jiná kritéria (např. hodnocení nestandardních podmínek v České republice) soud nemá.

II. Kasační stížnost

[8] Proti usnesení soudu o zamítnutí návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. Usnesení napadá v plném rozsahu a navrhuje jeho zrušení. Stěžovatel kasační stížnost doplnil podáním ze

dne 3. 11. 2011. V něm označil postup městského soudu za protiústavní. Stěžovatel uvádí, že do řádného objasnění vraždy jeho právního zástupce, je uplatnění jeho práv před soudy značně ztíženo, a předestírá okolnosti předcházející zavraždění JUDr. E. V. Stěžovatel dále podává, že v dané věci se domáhá základního práva podmiňujícího nezávislost advokacie – práva na smluvní odměnu za poskytnutou právní pomoc. Stěžovatel se vyjadřuje k řadě otázek týkajících se postupu státních orgánů, které jsou v rozporu s mezinárodními závazky ČR a jež mají svůj základ v tom, že dosud nebyly zákonem stanoveny podmínky a podrobnosti soudní ochrany práv zaručených mezinárodními smlouvami, jako je Úmluva o zákazu nelidského zacházení, Trestněprávní úmluva o korupci a Občanskoprávní úmluva o korupci. Stěžovatel je, jako na státní moci nezávislý advokát, nelidsky kriminalizován trestním stíháním pro plnění zákonné povinnosti.

[9] Stěžovatel žádá, aby Nejvyšší správní soud splnil povinnost svědčící soudu nejen z § 5 o. s. ř. a poučil jej, jakým procesním postupem se má ústavně nepřípustné diskriminaci poplatkovou povinností bránit. Do doby, než bude takto poučen, se kasační stížností domáhá *poplatkovou povinností nediskriminované soudní ochrany institutem osvobození od soudního poplatku,* který i v rámci kasačního řízení uplatňuje nikoli pro nedostatek finančních prostředků, ale k uplatnění práva na soudní ochranu proti ústavně nepřípustné diskriminaci. Rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků je dle § 138 odst. 1 o. s. ř. vázáno nejen na doložení nedostatku prostředků, ale obecně na poměry účastníka.

[10] Stěžovatel v rámci svého mandátu advokáta členské země EU uplatňuje právo na soudní ochranu proti jakékoli diskriminaci připojením návrhu podle čl. 267 SFEU na postoupení věci Soudnímu dvoru EU. Stěžovatel se dovolává soudní ochrany komunitárními předpisy chráněného institutu nezávislosti advokacie na státní moci, zaručeného Chartou základních principů evropské advokacie, Etickým kodexem advokátů EU a Doporučením výboru ministrů členským státům ke svobodě výkonu advokáta. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud před rozhodnutím věci požádal Soudní dvůr EU o výklad Smluv ve věci soudní ochrany institutu nezávislosti soudní advokacie, a uvádí několikero otázek, které mají být předloženy Soudnímu dvoru k posouzení a rozhodnutí.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, osobou oprávněnou a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Nejvyšší správní soud v souladu se svou konstantní judikaturou (srov. rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37) netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a povinném zastoupení stěžovatele advokátem, neboť s ohledem na povahu rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému.

[12] Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v rozsahu uplatněných důvodů a zabýval se otázkou, zda napadené usnesení městského soudu není zatíženo vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.]. Dospěl přitom k závěru, že řízení před městským soudem, jež vedlo k vydání napadeného

usnesení, bylo zmatečné, neboť chyběly podmínky řízení [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší správní soud na základě následujících úvah:

[13] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků jen tehdy, jestliže o to požádá. Podání žádosti účastníka řízení je podmínkou rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků. Rozhodování o osvobození od soudních poplatků je samostatnou fází v rámci řízení o kasační stížnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 9. 6. 2011, č. j. 1 As 65/2011 - 56). Rovněž ve vztahu k němu lze analogicky hovořit o podmínkách řízení (resp. podmínkách rozhodování). Jedná se o podmínky, za nichž může soud rozhodnout ve věci samé; zde je touto věcí osvobození od soudních poplatků.

[14] Městský soud vydal usnesení napadené nyní projednávanou kasační stížností na základě návrhu žalobce ze dne 22. 6. 2011. Z obsahu tohoto návrhu se bez jakýchkoli pochybností podává, že jím stěžovatel žádal o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o odmítnutí žaloby. Stěžovatel sice tento návrh podal současně s kasační stížností proti Usnesení o zastavení řízení, reagoval v ní však na skutečnost, že řízení o jeho kasační stížnosti bylo zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku. To, že za podanou kasační stížnost proti Usnesení o odmítnutí žaloby soudní poplatek v soudem stanovené lhůtě nezaplatil, chtěl stěžovatel zřejmě zhojit právě podáním dotčené žádosti. Je však nade vší pochybnost, že v ní nežádal o osvobození pro řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o zastavení řízení.

[15] Městský soud však výrokem napadeného usnesení zamítl žádost žalobce o přiznání osvobození od placení soudních poplatků a záloh pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 – 34, tedy proti Usnesení o zastavení řízení. Ze soudního spisu plyne, že stěžovatel žádným svým podáním o osvobození od soudních poplatků v tomto řízení nežádal. Ostatně městský soud jej ani k úhradě soudního poplatku za kasační stížnost proti Usnesení o zastavení řízení nevyzýval.

[16] Je tedy evidentní, že městský soud vydal napadené usnesení, aniž by byl podán návrh na zahájení řízení, jehož výsledkem je toto usnesení. V dané věci tedy chyběla nejzákladnější podmínka řízení (existence návrhu). Takové řízení je ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) zmatečné (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 10. 2009, č. j. 4 Ads 135/2009 – 82); nezbývá proto, než usnesení, jež z něj vzešlo, zrušit, neboť nemělo být vůbec vydáno.

[17] Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud doplňuje, že i v případě, že by stěžovatel o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o zastavení řízení požádal, nemohl by městský soud o takovém podání věcně rozhodnout, neboť z konstantní judikatury zdejšího soudu vyplývá, že podání kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zastavení řízení o kasační stížnosti pro nezaplacení soudního poplatku je od poplatkové povinnosti osvobozeno (srov. rozsudky NSS ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 – 77, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77). S ohledem na povahu rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému. To by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení, které bylo následkem nesplnění právě této povinnosti ze strany

stěžovatele, tedy povinnosti zaplatit soudní poplatek. V takovém případě by tedy musel městský soud návrh stěžovatele na osvobození od soudních poplatků pro nedostatek podmínek řízení v souladu s § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítnout (návrh byl podán v řízení, které je od poplatkové povinnosti osvobozeno; srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2011, č. j. 4 Ads 150/2010 – 76).

[18] Otázkou zůstává, jak měl městský soud naložit s podaným návrhem žalobce na osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o odmítnutí žaloby.

[19] Městskému soudu tento stěžovatelův návrh došel dne 28. 6. 2011. Usnesením ze dne 18. 5. 2011, č. j. 11 Af 56/2010 – 34, městský soud řízení o kasační stížnosti proti Usnesení o odmítnutí žaloby pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Toto usnesení nabylo právní moci dne 11. 6. 2011. Stěžovatel by v souladu s § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích účinky tohoto usnesení mohl zvrátit pouze v případě, že by soudní poplatek či žádost o osvobození od něj podal nejpozději v den nabytí právní moci Usnesení o zastavení řízení. V takovém případě by musel městský soud Usnesení o zastavení řízení zrušit (srov. rozsudky NSS ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41 a ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 – 251). V nyní projednávané věci je však zjevné, že návrh došel soudu pozdě, tedy až v době, kdy řízení, v němž stěžovatel žádal o osvobození od soudních poplatků, bylo pravomocně zastaveno.

[20] Městský soud proto v dané situaci neměl stěžovatele vyzývat k prokázání majetkových poměrů (srov. č. l. 47 soudního spisu), ani následně jeho návrh zamítnout (ke všemu nesprávným výrokem, jež se vztahoval k řízení o jiné kasační stížnosti), nýbrž měl ihned tento návrh odmítnout, neboť byl podán v pravomocně zastaveném řízení a pro jeho projednání tak nebyly splněny podmínky řízení [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

[21] Vzhledem k tomu, že byly dány podmínky pro odmítnutí návrhu již v řízení před městským soudem, využil Nejvyšší správní soud možnosti mu dané § 110 odst. 1 s. ř. s. a rozhodl současně se zrušením napadeného usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu, v němž mělo zrušené usnesení původ.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] S ohledem na shora uvedené rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že napadené usnesení zrušil; pro nedostatek podmínek řízení o návrhu na osvobození od soudních poplatků se pak již nemohl zabývat dalšími námitkami uplatněnými v kasační stížnosti. Současně rozhodl podle § 110 odst. 1 věty první za středníkem s. ř. s. o odmítnutí návrhu stěžovatele ze dne 22. 6. 2011 na osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského soudu č. j. 11 Af 56/2010 – 25, neboť byl podán v pravomocně zastaveném řízení a proto nebyly ani v tomto případě dány podmínky řízení pro jeho věcné projednání.

[23] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 3 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2012

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu